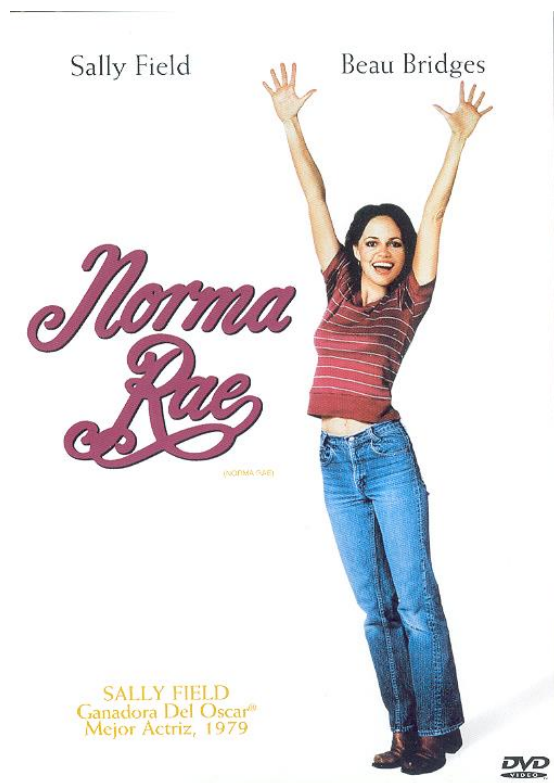

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Direcció: Martin Ritt

Actors: Sally Field (Norma Rae), Beau Bridges (Sonny), Ron Leibman (Reuben), Pat Hingle (Vernon), Barbara Baxley (Leona), Gail Strickland (Bonnie Mae), Morgan Paull (Wayne Billings), Robert Broyles (Sam Bolen), John Calvin (Ellis Harper), Booth Colman (Dr. Watson), Lee de Broux (Lujan), James Luisi (George Benson), Vernon Weddle (Reverend Hubbard), Gilbert Green (Al Landon), Bob Minor (Lucius White)

Productors: Tamara Asseyev i Alexandra Rose

Guió: Harriet Frank Jr. i Irving Ravetch

Fotografia: John A. Alonzo

Música: David Shire

Nacionalitat: EE.UU.

Any: 1978

Durada: 110 minuts aprox.

Resum

Norma Rae és una noia de Henleyville, un poble d'un estat del sud dels Estats Units d'Amèrica, que treballa a una fàbrica tèxtil. Norma Rae és vídua i té dos nens, un d'ells natural, viu amb els seus pares, també treballadors de la fàbrica tèxtil, i porta una existència despreocupada, repartida entre el treball a la fàbrica i les nits de diversió. No té cap educació ni qualificació professional i la seva existència passa per una vida insubstantial. La fàbrica fa xantatge als seus treballadors per ser l'única empresa que ofereix ocupació en exclusiva als habitants de Henleyville.

Norma rep l'oferta de ser cronometradora del treball dels companys, això significa una promoció, però també posar-se del costat dels patrons. Aquí comença a despertar la seva consciència social. En un moment determinat, apareix un dinàmic i entossudit sindicalista de Nova York que revoluciona el poble.

Norma vol millorar les condicions de treball dels seus companys i, aconsellada i ajudada pel dirigent laboral, es proposa crear un sindicat a la fàbrica i descobreix en ella mateixa una força sorprenent. Aconsellada i cada cop més decidida, Norma Rae organitza els seus companys de treball en una lluita per millorar el seu sou i les condicions de treball.

La lluita sindical posa en perill molts aspectes de la seva vida. Fins i tot va uns dies a la presó. Gràcies, però, a la seva tenacitat aconsegueix triomfar sobre tots els obstacles i descobreix el seu propi valor i intel·ligència. Basada en fets reals, Norma Rae és la fascinant història d'una heroïna moderna.

Pel professorat

Norma Rae és una pel·lícula basada en un fet real i és representativa de la preocupació social del "New Cinema". Planteja, pel cap baix, quatre temes lligats a la ciutadania: la vida a una ciutat típica del sud dels Estats Units, el món laboral i amb ell els drets sindicals, la qüestió del paper de la dona i un fons de racisme.

Mostra com és d'avorrida i poc estimulante una ciutat del sud, amb el seu context de relacions sòrdides, d'embrutament en les hores d'oci.

Des del punt de vista laboral, fa una bona descripció del que és una empresa capitalista en la qual el treballador és part d'un engranatge per extreure beneficis. La màxima expressió és la tràgica defunció del pare de Norma a peu de màquina, perquè l'encarregat ha considerat que les exigències de la producció estan per sobre de la paràlisi del braç del vell i bon obrer, que culmina d'aquesta manera una vida marcada per la submissió. Mostra de manera molt clara la forma d'actuar de l'empresa amb els seus encarregats, els seus pinxos i els seus paranys.

El paper de la dona és clau, ja que queda patent tant en la lluita sindical com en la relació de Norma amb el seu marit. La tolerància del marit de Norma cap a les activitats sindicals de la seva dona té a veure amb l'evolució de la qüestió feminista.

També queda clar que hi ha una jerarquia social en la qual els negres són ciutadans de segona categoria.

El guió es basa en la vida de Crystal Lee Sutton, que va viure una experiència com la de Norma a la fàbrica tèxtil Stevens a Roanoke Rapids, on va treballar amb un delegat sindical durant tres anys i on va aconseguir construir una unió sindical, amb la qual va poder fer que s'apliquessin una sèrie de lleis i normatives favorables als treballadors.

Aquesta pel·lícula pertany a la tradició del cinema social. Va tenir un oscar a la millor actriu i un a la millor cançó "*It Goes like It Goes*".

Selecció DVD

1. Crèdits
2. Temporalment sord
3. El sindicalista
4. Un amic nou
5. Un altre sindicalista
6. L'ascens
7. El partit
8. Sonny Webster
9. Un dia d'aquests
10. Tornant a la cadena de producció
11. La proposta de Sonny
12. Què és un sindicat
13. La inspecció

14. Afiliar-se
15. La nova organitzadora
16. Un canvi lent
17. Carreteres secundàries
18. La bona vida
19. Problemes domèstics
20. Llibres
21. Setmana laboral reduïda
22. Mort familiar
23. Mare de tots
24. Xafarderies
25. Les coses van maldades
26. Sola davant del perill
27. Sota arrest
28. Delinqüent
29. La promesa de Sonny
30. A sindicat-se!
31. Ruben es despedeix
32. Crèdits finals

Proposta de visionat

Proposem veure tota la pel·lícula, tot i que dura unes dues hores. Es pot organitzar un visionat segmentat, com ara tres quarts d'hora els dos primers dies, per tenir temps per fer un petit comentari i vint minuts el darrer dia.

Una altra manera és dividir la pel·lícula amb tres parts segons les escenes: presentació i escenes de la 1 a la 12; de la 13 a la 26 i de la 27 a la 31 per poder tenir més temps el darrer dia, ja sigui fent una síntesi dels dies anteriors o deixant un temps al final per poder treballar el full d'observació.

FULL D'OBSERVACIÓ

Caldrà que els alumnes llegeixin la fitxa abans de veure la pel·lícula per saber què se'ls demana i que tinguin aquest full de paper al davant mentre dura la projecció per tal d'anar completant el que convingui.

El que tu saps

(abans de veure la pel·lícula)

- a. Pots posar algun exemple, proper a la teva experiència que mostri la desigualtat entre homes i dones o entre joves, nois o noies?
- b. Has tingut alguna experiència laboral? Si és que sí, fes-ne una valoració en dues ratlles.
- c. Com creus que es deu sentir una persona que ha de prendre decisions que potser li reportin complicacions a curt termini?
- d. Què sents quan creus que ets víctima d'alguna injustícia? Com reacciones? Quina creus que és la millor manera de resoldre-ho?

Sobre el film

(mentre es veu la pel·lícula)

1. Noms dels personatges principals i qui són (relacions familiars, professió, etc.).
2. Llocs i anys de l'acció (temps transcorregut entre el principi i el final del film: anys, estacions, dies, hores, etc.).
3. Algun comentari important sobre el film: una frase, una imatge, una mirada, etc.
4. Què és el que més t'ha cridat l'atenció?
5. Què creus que no has comprès?
6. Temàtica que planteja la pel·lícula, a parer teu.
7. Formula amb una frase el que més t'hagi interessat.

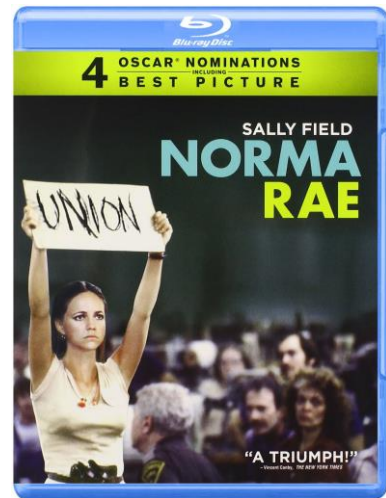
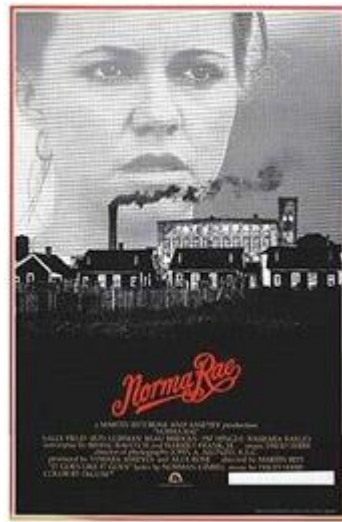
PER COMENÇAR

1. EL TÍTOL I LA CARÀTULA

1.1. El títol

- Què suggereix aquest títol?
- Hi trobarem un film còmic, dramàtic, de terror...?

1.2. Caràtules

- Buscar alguna altra caràtula en distints idiomes.

Estudi de distintes caràtules relacionades amb el film:

- De cadascuna:
 - Què ens diu la fotografia?
 - De què ens informen les lletres?
 - Hi ha descripció del contingut del film?
 - Quines expectatives et crea?
- De la que nosaltres usem:
 - Què remarca cadascuna d'elles?
 - Et permet fer-te la idea de quins poden ser els temes de la pel·lícula?
 - Quina trobes més suggerent?
- Després de veure la pel·lícula:
 - Abans de veure la pel·lícula, que et suggeria el títol?
 - Després de veure-la, creus que és un títol adequat?
 - Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
 - Què t'hi sobra o què t'hi falta?

- Personalitza la caràtula. Dibuixa la teva caràtula a partir de distints elements que pots trobar a Internet: lletres, fotogrames de publicitat, etc.

2. L'ACCIÓ

Espai i temps

- A quina època passa la pel·lícula?
- On passa l'acció?

Descriure com és el poble.
 Descriure com són les cases .
 Descriure com és la fàbrica.

3. ELS PERSONATGES

Buscar els adjectius que millor defineixin els personatges:

	Descripció física	Descripció psicològica
Norma Rae		
Ruben Warshosky		
Sonny		
Pare		
Mare		
.....l		

Utilitza aspectes i adjectius com:

Trets físics:

- Aspecte físic general: alt, prim, ros, fort,...
- Com gesticula, com es mou: elegant, nerviós,...

Trets psicològics

bondadós	perseverant	generós	humil
calmat	solidari	indiferent	obedient
tolerant	ordenat	impacient	colèric
pacient	voluntariós	sincer	respectuós
delicat	amical	bondadós	apassionat

Qüestions

Per treballar primer individualment i després en grup:

- Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun.
- Afegir-t'hi tu fent un paper. (Pots triar un dels papers que ja hi ha o afegir un nou personatge, que inventaries).
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no? per què?
- Quins valors representen els distints personatges del film? (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amiatat, etc.)

➤ Com reaccionen emocionalment?

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels següents sentiments per part d'algun dels personatges principals?

	Sentiment	Personatge	Moment del film
Ira			
Tristesa			
Temor			
Plaer			
Amor			
Sorpresa			
Disgust			
Vergonya			

Ira: fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastiguejament, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesa: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, abatiment, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, content, diversió, orgull, estremiment, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasis, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, prodigiosament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contricció, deshonor, etc.

Declaració de principis.

Comenta aquesta frase, que és un dels moments claus de la pel·lícula:

Quan Norma torna de la presó a casa, confessa als seus fills els errors passats i els diu: «Si aneu un dia a la fàbrica, vull que tingueu una vida millor que la meva. És per això que sóc sindicalista. Cal lluitar pel que és just».

4. LA NARRACIÓ

- Des de quin punt de vista està explicada la pel·lícula? Marca amb una creu el que creguis correcte:
 - a. Per ordre cronològic
 - b. Des del començament del problema
 - c. Amb salts enrere (retrospecció o flash back)
 - d. Amb salts endavant o flash Forward
 - e. Amb el·lipsis

- Podries assenyalar algun moment de la pel·lícula en que es faci ús d'un primer pla, d'un pla curt i d'un pla americà?
- Pots assenyalar un pla general i algun pla de detall?
- Pots recordar un pla en picat i algun en contrapicat?
- Quants anys passen, aproximadament, des del principi de la pel·lícula fins a la darrera escena? Com ho sabem en el film?
- Podries fer un judici d'algun aspecte del film que t'hagi cridat l'atenció com ara: el paper dels actors, la fotografia, la música, el vestuari...

- Recordes alguna seqüència o fotograma especialment impactant?

➤ Quins són els moments especials del film per a tu?

1.
2.
3. |
|----------------|

➤ Resumeix l'argument del film en 5 ratlles:

1.
2.
3.
4.
5. |
|----------------------------|

- Tria un personatge del film i inventa un diàleg entre ell i tu. Què li preguntaries, què li aconsellaries, què li suggeriries, etc.

(El teu nom) -
(el nom del personatge)-

-
-
-

5. EL FINAL

- Canviar el final de la pel·lícula:

6. LA MÚSICA

El tema de la pel·lícula va ser molt conegut. Vet aquí la lletra:

"It Goes Like It Goes"

*Aint no miracle being born
People doin it everyday
It aint no miracle growing up, ah
People just grow that way*

*So it goes like it goes
Like the river flows
And time it rolls right on
And maybe whats good gets a little bit better
And maybe whats bad gets gone*

*Ah, bless the child of a working man
She knows too soon who she is
And bless the hands of a working man
Oh, he knows his soul is his*

*So it goes like it goes
Like the river flows
And time it rolls right on
And maybe whats good gets a little bit better
And maybe whats bad gets gone*

So it goes like it goes

*Like the river flows
And time keeps rolling right on, oh
And maybe whats good gets a little bit better
And maybe whats bad gets gone*

David Shire i Norman Gimbel

La podeu sentir a:

[Enllaç 1](#)

[Enllaç 2](#)

Després d'escoltar la cançó i comprendre'n el sentit, procureu, en grups de tres o quatre, traduir-la, tot repartint-vos les estrofes.

TEMES PER REFLEXIONAR

TEMES	CONTINGUTS	ACTIVITATS
1. Món laboral	. Anàlisi de les transformacions i desequilibris socials i econòmics existents en el món actual, assenyalant les seves implicacions en el món laboral de l'entorn.	1. Assumpcions sobre les feines. 2. Què és un treball? 3. Preguntes. 4. Valorar opinions. 5. Discussió.
2. Marginació	. Rebuig de situacions de marginació, intolerància, desigualtat i injustícia social en el món, desenvolupant una consciència ètica.	1. Entrevista. 2. Fer un mapa.
3. Família	. Reconeixement de les diferències de gènere com un element enriquidor de les relacions interpersonals. . Valoració de la igualtat de drets d'homes i dones en la família i en qualsevol altre àmbit de relació.	1. Diversitat d'opinions. 2. Relacions familiars. 3. Text per comentar.
4. Conflictes	. Causes i conseqüències dels conflictes. . Identificació d'actituds i estratègies de construcció de la pau des del compromís de les actituds convivencials.	1. Actituds personals. 2. Detectar conflictes. 3. Dissertació. 4. Mitjans i conflictes.
5. Ser dona	. Identificació de les etapes principals de la conquesta dels drets de les dones i valoració de la seva situació actual en diferents indrets, analitzant-ne les causes.	1. Estereotips. 2. Investigació a casa. 3. Un cas real 4. Comprendre i comentar. 5. Poeta quasi anònim.
6. Cooperació i associacionisme: els sindicats	. Reconeixement de diverses formes de participació ciutadana, com l'associacionisme i altres moviments compromesos en la defensa dels drets humans, i dels valors que aporten a la societat.	1. Objectius dels sindicats. 2. Trets d'un sindicat.
7. Llibertat de reunió i d'expressió	. Reconeixement de la ciutadania en la seva dimensió individual i social. . Conceptualització i anàlisi dels principis ètics que estan a la base dels drets, deures i llibertats de les persones i dels col·lectius. . Distinció entre normes jurídiques i morals i entre drets cívics i polítics.	1. Beatriz. 2. Cites sobre la llibertat d'expressió. 3. Imatges.

1. MÓN LABORAL

L'ésser humà no només s'ha adaptat al medi sinó que ha adaptat el medi, l'ha transformat i aquesta activitat el distingeix de l'animal, perquè és una acció projectada, deliberada i intencional.

Avui, ens agradi o no, els humans ens trobem formant part d'un sistema econòmic. En aquest inici del segle XXI, més que mai, molts éssers humans som dependents i la nostra feina està interrelacionada amb les grans estructures econòmiques.

El treball és tota activitat corporal i/o intel·lectual que facilita l'ús o adquisició dels mitjans necessaris pel desenvolupament de la pròpia existència. El treball va néixer de les necessitats més bàsiques: recollida o collita, caça, pesca, etc. A la vida trobem diversitat de treballs i de formes de fer-los. Persones que treballen amb il·lusió i persones que no tenen interès en el que fan. Això no depèn del tipus de treball, sinó de l'actitud personal i de l'adequació del treball a les possibilitats de la persona.

Entre les accepcions de la paraula treball hi ha: l'esforç humà aplicat a la producció de la riquesa; penalitat, molèstia, turment,...

El treball des de la perspectiva del segle XXI

Des de la fi del segle XX es fa difícil de tenir una visió optimista del treball, malgrat la desaparició progressiva de les feines més dures i perilloses gràcies a l'automatització. Certament, a moltes indústries, avui el treball humà es limita al control, però tots aquests avenços provoquen noves complicacions: l'atur, la reconversió de sectors industrials, l'especialització creixent, és a dir, l'augment del cost social, econòmic i col·lectiu.

Moltes formes de treball han millorat i les condicions laborals dels treballadors són força més dignes que no pas abans. Gràcies als moviments socials, al paper dels sindicats i a una certa sensibilitat social s'han assolit algunes de les velles reivindicacions: reducció d'hores de treball, salaris dignes, millores en les condicions de treball (sanitat, seguretat etc.). Hi ha encara, però, molts problemes i la mateixa societat en va generant de nous: atur, economia submergida, tràfic il·legal de treballadors, emigracions massives, etc.

La realitat és molt complexa i es fa difícil de mirar-ho només des d'una banda. Per exemple, l'electrònica permet que es facin moltes tasques més de pressa i més exactament que si les féssim els humans, però també crea nombroses subjeccions: a una fàbrica japonesa els obrers posen l'engranatge dels micro-composants amb binoculars; al cap de dos anys de treballar en aquestes condicions perden pràcticament la vista. La fatiga física ha disminuït, però ha augmentat la fatiga nerviosa: l'estres, el infart...

Consideracions sobre el treball

El treball es pot considerar com una simple manera de guanyar-se el pa o com un dels aspectes més importants de la vida. Com un càstig o com una forma privilegiada de fer-se persones creatives. Com un deure o com la gran possibilitat de desenvolupament de la naturalesa de l'ésser humà.

La Bíblia presenta el treball com un càstig. Déu, en treure Adam del Paradís, li diu: "Et guanyaràs el pa amb la suor del teu front", (Gènesi 3, 19).

Els grecs i els llatins en tenien també una opinió negativa. Fixem-nos que el mot treball prové de *tripalium*, que era un instrument de tortura utilitzat per als esclaus. En general l'*otium* o oci és l'estat plaent i favorable, que s'oposa al *negotium* o negoci, o qualsevol mena d'activitat. El treball era cosa d'esclaus.

Només es va començar a valorar el treball quan va passar a ser cosa dels homes lliures.

A l'Índia, qui ocupa el cim de la jerarquia social són els bramans, sacerdots de la religió de Brama, que es dediquen principalment a l'estudi.

A les joves repúbliques africanes les places de funcionaris són reservades a una élite social... La maledicció bíblica té el mateix ressò pertot.

La reivindicació del treball

Malgrat la mala premsa que pot tenir la realitat laboral, molts autors i moralistes han intentat revitalitzar el paper del treball. Alguns sociòlegs han vist en el treball una forma de cohesió social, una mena de solidaritat de gremi o professió a falta de l'antiga relació de parentiu i de tribu.

L'esforç personal, la submissió a una disciplina, la participació activa en el desenvolupament de la comunitat, el sentiment de sentir-se útil, aquests són els arguments dels qui veuen el treball com una forma d'acció positiva.

Les diverses circumstàncies sociopolítiques fan que les apreciacions sobre el treball oscil·lin. Avui dia es fa molt difícil bescantar el treball quan hi ha tanta gent que perd la feina o que ha de lluitar molt per aconseguir-ne una, o que ha de marxar del seu país per tenir un salari.

Activitat 1.1. Assumpcions sobre les feines

Indica si estàs d'acord o no amb les següents assumpcions i després discuteix-les:

	S	N	?
1. S'hauria de fer que totes les feines fossin interessants.			
2. El salari mínim hauria de ser el que una persona necessita per viure.			
3. Quan la gent no té feina, se li han de buscar feines noves			
4. Hi hauria d'haver un ordinador gegant per relacionar tota la gent que busca feina amb totes les oportunitats de feina que hi ha.			
5. No hi hauria d'haver cap feina que demanés una persona per fer el que pot fer una màquina			
6. Qualsevol tipus d'activitat pagada és una feina, independentment del salari.			
7. Una bona feina és una feina ben pagada.			
8. Una bona feina és una feina interessant i ben pagada.			
9. Una bona feina és una feina ben pagada i creativa.			
10. Una bona feina és una feina ben pagada i fàcil.			
11. Una bona feina és una feina fàcil.			

Activitat 1.2. Què és un treball?

A vegades "treball" està relacionat amb d'altres termes. Subratlla el que et sembli més adient per cadascun dels "treballs" i digues per què.

Treball	Tipus de feina				
Mestra	Comerç	Professió	Ocupació	Negoci	Vocació
Cantant	Professió	Carrera	Ocupació	Comerç	Especialitat
Fuster	Comerç	Vocació	Ocupació	Mitjà de Vida	
Capellà	Comerç	Professió	Carrera	Vocació	Ocupació
Venedor	Carrera	Professió	Negoci	Comerç	Vocació
Fabricant	Comerç	Especialitat	Negoci	Carrera
Soldat	Professió	Comerç	Col·locació	Carrera
Polític	Especialitat	Negoci	Vocació	Professió

Activitat 1.3. Preguntes

1. Per què creus que la gent treballa?
2. La gent treballa només per guanyar diners?
3. Creus que està bé treballar el mínim per sobreviure?
4. Hi ha feines millors que altres?
5. Quina feina no faries mai?
6. Quina feina voldries fer?
7. Quins són els criteris òptims que tindries per escollir una feina?
8. Quins serien els criteris mínims per buscar una feina?

Activitat 1.4. Valorar opinions sobre el treball

Ordenar, per ordre de preferència, aquestes opinions. La que resulti primera és la que et proposem per fer una composició.

- a) "Qui no treballi, que no mengi". Sant Pau
- b) "A la ciutat que té una constitució perfecta i que es compon d'homes absolutament justos, no li cal que els ciutadans portin una existència feineria o mercantil -una existència així és innoble i contrària a la virtut-". Aristòtil
- c) "Estimem el treball -ens ha dit la moral-; és un consell irònic i ridícul". Ch. Fourier
- d) "El treball és desig refrenat, dret retardat: el treball forma". Hegel
- e) "Tota història del món no és sinó la producció dels humans pel treball humà". Marx
- f) "El primer i últim significat de treballar és l'adquisició del ser, de l'existència". Marcuse

Activitat 1.5. Discussió

Aristòtil deia: "quan les barques marxin soles, no necessitarem esclaus". El maquinisme ha fet possible que les barques vagin soles, ha alliberat també els humans?

2. MARGINACIÓ

En ciències socials, es denomina marginació o exclusió a una situació de desavantatge econòmic, professional, polític o d'estatus social, produïda per la dificultat que una persona o grup té per integrar-se a alguns dels sistemes de funcionament social (integració social).

La marginació pot ser l'efecte de pràctiques explícites de discriminació —que deixen efectivament a la classe social o grup social segregat al marge del funcionament social en algun aspecte— o, més indirectament, ser provocada per la deficiència dels procediments que assegurin la integració dels actors socials, garantint-los l'oportunitat de desenvolupar-se plenament.

La marginació consisteix en el tracte social diferenciat d'una persona, una comunitat, o un sector de la societat. El seu caràcter definitori és l'aïllament social. La marginació és un fenomen vinculat a l'estructura social i està associat amb retards que s'originen en patrons històrics i en el desenvolupament d'un territori determinat. Els seus efectes impliquen unes repercussions de tipus cultural, social, laboral i econòmiques, entre d'altres. La pobresa pot ser un estat de marginació i viceversa, encara que el fet que existeixi l'una, no implica necessàriament que existeixi l'altra.

Els grups més afectats per la marginació en aquests moments són:

- Mares solteres i dones separades. Habitualment aquestes dones busquen la seva primera feina després de separar-se de la seva parella.
- Famílies nombroses. La despesa familiar es redueix a la mínima expressió, i no s'arriba mai a final de mes.
- Persones grans. La pensió mitjana a l'estat espanyol és de 472 euros al mes, moltes vegades amb persones molt dependents.
- Famílies amb malalts. Des de malalties cròniques a discapacitats.
- Aturats i aturades. La pitjor barrera és l'atur de llarga durada.

Activitat 2.1 Entrevista

Entrevisteu una persona que estigui en una d'aquestes situacions (mare soltera, família nombrosa, famílies amb malalts...), i demaneu-li que us expliqui la seva situació i els seus problemes quotidians.

Activitat 2.2 Fer un mapa

Elaboreu un mapa aproximat de marginació (atur, pobresa, sense sostre, etc.) de la vostra ciutat o comarca.

3. FAMÍLIA

Avui dia no és ben fàcil determinar quins són els criteris definitoris d'una família, ja que en poc temps han variat molt. Per exemple, el parentiu abans només era consanguini, mentre que ara s'admet l'adopció, les famílies monoparentals, les famílies de dues persones del mateix sexe, etc.

Un altre criteri per definir la família sol ser la cohabitació, de manera que es considera nucli familiar aquell on les persones viuen de manera estable en una mateixa casa (la llar com a unitat de recompte administratiu se sol tenir en compte, als països occidentals, per tal d'efectuar càlculs econòmics i fer previsions socials), però és evident que els familiars poden independitzar-se, viure allunyats i que hi ha gent que comparteix pis sense ser família.

També s'apel·la a una relació afectiva i de dependència entre els membres d'una família, però aquests trets són subjectius perquè hi ha moltes societats que fan matrimonis de conveniència i els aspectes sentimentals no poden emprar-se, per tant, per establir una definició.

Sociològicament, una família és un conjunt de persones unides per llaços de parentiu, que són principalment de tres tipus:

- Matrimoni, normalment d'una parella,
- Filiació entre pares i fills,
- Relació entre germans.

També es pot diferenciar la família segons el grau de parentiu entre els seus membres:

- Família nuclear - pares i fills (si n'hi ha)-.
- Família patriarcal o extensa -a més de la família nuclear, inclou els avis (moltes vegades considerats els patriarques), oncles, cosins i més parents de primera línia consanguínia-.

Activitat 3.1. Diversitat d'opinions

Discuteix les diferències d'opinió que s'enumeren seguidament i exposa les raons que tens per estar d'acord amb una d'elles, amb les dues o amb cap.

1.

- a) La família i la institució del matrimoni existeixen en totes les societats conegudes.
- b) Hi ha societats on no es coneix el matrimoni i hi ha societats on la família simplement no existeix.

2.

- a) Sembla que existeix una estreta relació entre el sistema econòmic d'una determinada societat i els sistemes de parentiu que existeixen en aquesta societat.
- b) No existeix aquesta relació. De fet, el sistema de parentiu dels esquimals és molt similar al dels Estats Units.

3.

- a) Quan una societat va passant d'agrícola a urbana, els vincles que uneixen els membres d'una família es fan més forts.

b) No, els llaços familiars es debiliten i s'incrementen els conflictes quan la família es menys estable i els seus membres comencen a canviar de residència.

4.

a) A les organitzacions socials més senzilles, la família és la base de l'activitat econòmica. Això no passa a les societats industrials complexes.

b) Moltes famílies tenen negocis a les societats industrials i en les societats no industrials moltes activitats econòmiques no estan basades en la família.

5.

a) En tota societat hi ha formes establertes de definir la família extensa (parentiu) i de tractar els seus membres, com: els avis, la família política, els oncles i les tietes.

b) La veritat és que la família extensa no es deriva de la família nuclear conforme a unes regles de parentiu. Més aviat les regles de parentiu son allò primari. El que anomenem família no és més que un exemple concret d'aquestes regles.

Activitat 3.2. Relacions familiars

Com es donen aquestes relacions dins la pel·lícula:

Relació entre Norma i Sonny

Relació entre Norma i els seus pares

Relació entre Norma i els seus fills

Relació entre els nens

Activitat 3.3 Text: Universalitat de la institució familiar

“En totes les societats conegudes existeix algun tipus de família, encara que no per això es trobi en tots els segments o classes de qualsevol societat estratificada o amb Estat. Per exemple, als esclaus grecs i americans se'ls va prohibir constituir famílies en el sentit legal; les seves famílies socials foren dissoltes moltes vegades com a conseqüència de la venda, el treball forçat o l'explotació sexual. Malgrat tot, la família constituïa l'ideal al qual accedien totes les classes i la major part de la gent quan els hi era possible.

La família implica altres universals diversos: 1) Les regles que prohibeixen les relacions sexuals i el matrimoni entre parents propers. A quins parents afecta la prohibició és un fet variable, però el cert és que totes les societats prohibeixen

l'aparellament de mare i fill, i la major part el de pare i filla i el de germà i germana. Algunes societats permeten les relacions sexuals entre parents de cert grau i, tot i això, prohibeixen el matrimoni entre ells. 2) Que la cooperació entre homes i dones d'una mateixa família tingui lloc a través d'una divisió del treball basada en la distinció de sexes. Aquí també, la divisió sexual del treball és més o menys rígida i varia segons la naturalesa de les tasques encomanades. Però, en qualsevol cas, computar el fet de la divisió sexual del treball en les societats no humanes és completament impossible. Tenir cura de la prole i de les tasques domèstiques tendeix a ser fet per les dones, mentre que les activitats guerreres, la cacera i el govern corresponen als homes. 3) El matrimoni existeix com una relació socialment reconeguda i duradora (encara que no necessàriament per a tota la vida) entre homes i dones considerats com a individus. A partir del matrimoni emergeix la paternitat social, un vincle especial de parentiu entre un home i els fills(es) de la seva esposa, siguin o no els seus fills(es) fisiològics".

K. Gough, *The origin of the Family*

- Comentar el text

4. CONFLICTES I CONFLICTE SOCIAL

La Gran Enciclopèdia Catalana descriu el conflicte com "un desequilibri temporal en la cohesió d'un sistema social, causat per elements o forces dissidents que poden ser interns o externs a ell i que pretenen de restablir un nou equilibri fonamentat en unes bases noves".

La definició de conflicte social inclou, doncs, un gran nombre de fenòmens. Les vagues, les grans i petites manifestacions populars, són formes de conflicte, però aquests desordres aparents tenen com a resultat final restaurar l'ordre. Gràcies als moviments socials de protesta, les societats desenvolupades són conjunts estables. El conflicte és una forma aguda de competició, ja que l'agressió i la defensa són aspectes implícits en un conflicte social. En alguns casos aquesta activitat és tan assumida que hi ha institucions que representen aquest estat de coses: l'exèrcit, per exemple.

El conflicte està lligat al canvi: la major part dels conflictes acaben generant algun tipus de canvi. Tota societat conté elements de tensió i conflicte potencial i l'anàlisi del canvi social els ha de tenir en compte, perquè són els que proporcionen la dinàmica del canvi.

Un conflicte és una situació de tensió u hostilitat produïda per un desacord entre dues o més persones. Quan esdevé enfrontament, pot provocar una discussió verbal o, en el seu grau més extrem, una guerra.

Conflicte social

El conflicte social té a veure amb la no-acomodació d'un individu o grup a les normes acceptades o també a un desig de canvi d'estructura. Els motius del conflicte poden ser ideològics, de sentiments, de creences, de negociació a l'autoritat o d'altres tipus.

Davant un conflicte la persona pot adoptar diferents actituds que porten o no a la seva resolució:

- evitació o negociació.
- submissió per tal d'evitar la tensió.
- confrontació o lluita.
- assertivitat i negociació.

(Font: [aquí](#))

Activitat 4.1. Actituds dels personatges

Quin personatge de la pel·lícula seria exemple d'aquestes actituds?

- evitació o negació.
- submissió per tal d'evitar la tensió.
- confrontació o lluita.
- assertivitat i negociació.

Activitat 4.2. Detectar conflictes

Assenyala, en cada cas, si es tracta d'un conflicte. Si ho és, digues si és social o d'alguna altra mena (psicològic, educatiu, financer, polític, ètic, etc.)

- a) Un company d'estudis t'insulta.
- b) L'exèrcit d'un país envaeix el país veí.
- c) Un govern cau i es produeix una crisi econòmica.
- d) Els hospitals no volen operar els malalts de més de 60 anys.
- e) Es proclama la majoria d'edat als 12 anys.
- f) Es prohibeix la venda de gelats durant l'estiu.
- g) El sindicat convoca una vaga pels contractes discriminatoris.
- h) El professor decideix suspendre tots els alumnes.
- i) Com que no sap si estudiar història o sociologia, té una crisi.
- j) Ha plogut tant que els rius han sortit de mare.

Activitat 4.3.

Fes una dissertació a partir d'algun d'aquests temes:

- . Les manifestacions ciutadanes.
- . L'atur.
- . Una vaga.
- . La rebel·lió estudiantil.

La dissertació escrita es pot convertir en una exposició oral.

Activitat 4.4. Mitjans i conflictes

Busca en un diari d'aquesta setmana almenys cinc titulars que indiquin algun tipus de conflicte. Tria'n un i analitza'l. Busca quines són les causes, les més recents, però potser també les profundes i fes hipòtesis sobre quines poden ser les conseqüències.

5. SER DONA

Tradicionalment, la dona ha assumit rols diferents als de l'home. Les funcions socials tradicionals de les dones de classe mitjana consistien en les feines domèstiques, com cuidar els fills i netejar la casa. Normalment, les dones més

pobres, sobretot les de classe obrera, treballaven per aconseguir diners. Els llocs de treball que ocupaven les dones eren inferiors en salari i en prestigi als dels treballs dels homes.

Actualment, els rols de les dones han canviat molt, però les dones continuen lluitant per la igualtat. El feminisme és el moviment que busca equiparar el paper de dones i homes en la vida pública. Encara, però, es mantenen molts clixés, nom que reben els estereotips en el registre col·loquial; per exemple, l'estereotip segons el qual l'home és el més poderós i el que manté fonamentalment la llar. No obstant, aquests estereotips no són naturals, sinó culturals, així l'exemple anterior es contradiu amb la conducta de moltes dones *agta* de les illes Filipines, caçadores de porcs salvatges i cérvols.

En aquest sentit, alguns estableixen com s'ha de comportar una persona intel·ligent, o un pobre, o un polític... i, per tant, guien la nostra opinió respecte al caràcter dels homes i les dones, el comportament, la divisió entre feines pròpiament masculines i femenines, la distinció de jocs i/o joguines segons el tipus de públic destinatari, etc.

Hi ha uns models considerats «correctes» o «adequats» per al gènere masculí i altres, per al femení. En el cas dels nens i les nenes, les diferències s'originen principalment en l'educació rebuda a casa i a l'escola; en els adults, aquestes diferències es fomenten mitjançant les pel·lícules, els anuncis o les modes que les recorden i promouen contínuament.

A fi de resoldre la discriminació per raons de gènere, cal que eliminem els estereotips sobre l'home i la dona, ja que no reflecteixen la realitat, sinó que són simples creences culturals «inventades» i, en conseqüència, falses.

Activitat 5.1. Estereotips sobre homes i dones

Estereotips sobre l'home

1. Són més dominants.
2. Són més actius.
3. Són menys emotius.
4. En l'àmbit professional, mostren més interès que les dones.
5. Són més intel·ligents.
6. Tenen més capacitat de decisió.
7. Són més sexuals.
8. No cuiden tant l'aparença física com les dones.
9. Tenen menys prejudicis morals.
10. No utilitzen estratègies manipuladores, al contrari que les dones.

Estereotips sobre la dona

1. Quan la dona exerceix una professió, és més difícil que sigui una bona esposa i una bona mare.
2. Per tal que una dona tingui èxit professionalment, ha d'ajornar el matrimoni.
3. Les blasfèmies i els insults sonen pitjor si els diu una dona.
4. La dona ha de ser més sentimental i emocional que l'home.
5. La dona no pot prendre la iniciativa en una relació, encara que vulgui.
6. Una dona que es nega a tenir fills, incompleix la seva obligació envers el marit.
7. Educar els fills és més una tasca de la mare que del pare.
8. Les dones estan menys preparades per ocupar càrrecs polítics.

9. En els grups amb membres d'ambdós sexes, és lògic i natural que els homes ocupin els càrrecs de comandament.

10. Les dones no han de gaudir de la mateixa llibertat sexual que els homes.

Activitat 5.2. Investigació a casa

L'activitat proposa un treball d'investigació dins la vostra pròpia família. Es tracta de descobrir, en el passat, totes aquelles conquestes, per petites que semblin, a favor de la igualtat entre homes i dones. No es tracta de buscar el que faltava per aconseguir, sinó tot allò que s'ha anat aconseguint.

- Pregunteu als vostres pares i avis sobre la seva participació en els canvis en relació als costums, autonomia personal, nivell d'estudis, vestuari...
- Qui va donar permís a les vostres ties per cursar estudis superiors?
- Qui es va posar el primer bikini?
- Com va ser el primer viatge a l'estranger?
- Qui es va independitzar primer econòmicament?
- Quina va ser la primera dona de la vostra família que es va treure el permís de conduir?

Recolliu testimoniatges pròxims (familiars, amics, personalitats emblemàtiques...) per elaborar una crònica quotidiana del passat de la vostra família. Podeu fer ho en forma d'enquesta o de narració.

Un cas real: Crystal Lee Sutton

La història reflectida en el llarg metratge, protagonitzat per Sally Field, està basada en la vida d'aquesta treballadora tèxtil que va començar a treballar als 16 anys. Als 17 anys treballava en el torn de 4:00 de la tarda fins a mitjanit, en una planta tèxtil. Als 19, va tenir el seu primer fill. Als 20, ja era vídua. Als 21, va tenir un segon fill i el tercer va néixer el 1965.

Va créixer a Roanoke Rapids, un poble clarament dividit entre treballadors i patrons. Els treballadors òbviament eren gent de segona categoria. Segons ella, va ser a través de Cookie Jordan, el seu segon marit, que es va veure embolicada amb el Sindicat.

La família de Sutton havia treballat tota la vida en el tèxtil, però mentre que el seu espòs, que treballava en un molí de paper, una planta sindicalitzada, tenia millors beneficis, com quatre setmanes de vacances pagades, els pares de Sutton, en 30 anys de servei, només van tenir una setmana de vacances pagades.

Ella va assistir a una reunió del naixent sindicat que va ser organitzada per Eli Zivkovich, una dona de 55 anys d'edat, que anteriorment havia estat minera a Virginia de l'Est. Aquest personatge va ser transformat en una dona jove de tipus intel·lectual de Nova York. Una de les escenes de la pel·lícula va ocórrer realment: tan bon punt Norma Rae és acomiadada, escriu la paraula sindicat (Unió) en un tros de paper i la mostra als seus companys per sobre el soroll de les màquines i llavors és treta del lloc per la policia.

Cookie i Crystal Lee es van separar. Mentre ella treballava al segon torn, podia encarregar-se de les feines de la casa, la bugaderia i la cuina, però en involucrar-se amb el Sindicat, el treball que li representava allò no li donava temps de complir amb les tasques de la llar, la qual cosa no va agradar a Cookie. Crystal Lee Sutton va ser acomiadada per la companyia per insubordinació. El 1977, va anar als tribunals i fou rescabada amb 13.436 dòlars per salaris perduts.

Després de l'èxit del llarg metratge *Norma Rae*, Sutton es va dedicar a oferir entrevistes i va ser contractada per la Amalgamates Clothing and Tèxtils Workers Union (ACTWU), el sindicat que va guanyar els drets de representació a la planta de Roanoke Rapids, a l'agost de 1974.

El que no va ocórrer com a la pel·lícula és que tots van viure feliços per sempre, tan bon punt el Sindicat va guanyar les eleccions.

Encara als anys vuitanta, Chrystal Lee Sutton visitava instàncies governamentals, feia conferències i ajudava a organitzacions laborals.

Adaptat d'aquí

- Busca alguna dona d'una certa edat, que tingui una experiència laboral semblant, pregunta-li per la seva vida i escriu-ne una història amb només 10 línies.

Activitat 5.3. Comprendre i comentar

Un text de fa molt temps, però ben vigent encara ara. Llegeix i respon a les preguntes del final:

- Vinc per l'anunci, senyora.
- Bé, -diu la cap de personal-. Assegui's. Com es diu vostè?
- Bernard...
- Senyor o senyoret?
- Senyor.
- Doni'm el seu nom complet.
- Bernard Prim, senyor de Pérez.
- He de dir-li, senyor de Pérez que, actualment, a la nostra direcció no li agrada donar feina a homes casats. Al departament de la senyora Bru, per al qual nosaltres contractem el personal, hi ha diverses persones de baixa per paternitat. És legítim que les parelles joves desitgin tenir nens. La nostra empresa, que fabrica roba de bebè, els anima a tenir fills, però l'absentisme dels futurs pares i dels pares joves constitueix un inconvenient per a la marxa d'un negoci.
- Ho comprenc, senyora, però ja tenim dos nens i no en vull més. A més -el senyor de Pérez es torna vermell i parla en veu baixa-, prenc la píndola.
- Bé, en aquest cas seguim. Quins estudis té vostè?
- Tinc el certificat escolar i el primer grau de formació professional d'administratiu. M'hauria agradat acabar el batxillerat, però a la meva família érem quatre i els meus pares van donar prioritat a les noies, el que és molt normal. Tinc una germana coronela i una altra de mecànica.
- En què ha treballat vostè últimament?
- Bàsicament he fet substitucions, ja que em permetia ocupar-me dels nens, mentre eren petits.
- Quina professió ocupa la seva esposa?
- És cap d'obres d'una empresa de construccions metàl·liques. Però està estudiant enginyeria, ja que en un futur haurà de substituir la seva mare, que és la que va crear el negoci.
- Tornant a vostè. Quines són les seves pretensions?
- Doncs...

- Evidentment amb un lloc de treball com el de la seva esposa i amb les seves perspectives de futur, vostè desitjarà un sou de complement. Uns euros per a despeses personals, com tot home desitja tenir per als seus capritxos, els seus vestits. Li oferim 600€ per començar, una paga extra i una prima d'assiduitat. Fixi's en aquest punt, senyor de Pérez, l'assiduitat és absolutament indispensable en tots els llocs. Ha estat necessari que la nostra directora creés aquesta prima per animar el personal a no faltar per ximpleries. Hem aconseguit disminuir l'absentisme masculí a la meitat; no obstant això, hi ha senyors que falten amb el pretext que el nen tus o que hi ha una vaga a l'escola.
- Quants anys tenen els seus fills?
- La nena sis i el nen quatre. Els dos van a l'escola i els recullo a la tarda quan surto del treball, abans de fer la compra.
- I si es posen malalts, té vostè alguna cosa prevista?
- El seu avi pot cuidar-los. Viu prop.
- Molt bé, gràcies, senyor de Pérez. Ja li comunicarem la nostra resposta dintre d'uns dies.

El senyor de Pérez va sortir de l'oficina ple d'esperança. La cap de personal es va fixar en ell quan se n'anava. Tenia les cames curtes, l'esquena una mica encorbada i una calvície incipient. "La senyora Bru detesta els calbs", va recordar la responsable de contractació.

I, a més, li havia dit: "Més aviat el voldria alt, ros, amb bona presència i solter".

I la senyora Bru serà la directora del grup l'any pròxim.

Bernard Prim, senyor de Pérez, va rebre tres dies més tard una carta que començava dient: "Lamentem...".

France de Lagarde *LE MONDE*, 28-29 setembre 1975 (text recollit per Enriqueta García i Aigualeixes Vives Català)

. Llegir el text amb atenció.

. Debat sobre el text: quines injustícies es denuncien?, quin recurs literari utilitza l'autor per evidenciar aquestes injustícies?, creus que aquest recurs és eficaç?, quins aspectes es contemplan per la contractació del protagonista?, quins aspectes contemplaries tu?

. Inventa una altra història "d'un món a l'inrevés", en la qual es denunciïn altres injustícies que tu coneguis.

Activitat 5.4. Poeta quasi anònim

Rafael Garcia Perelló a *La Farola* (diari gratuït)

Asesinada antes de nacer en la India.
Abandonada en la calle en China.
Genitalmente mutilada en Irán.
Víctima del terrorismo militar en Bosnia.
Ultimo eslabón de la pobreza en el Tercer Mundo.
Reclamo publicitario en Occidente.
Violada en cualquier parte.
Maltratada en todas las clases sociales.
Excluida de todos los centros de decisión.
Sujeto pasivo en la Historia.

Explotada como Naturaleza.

Mujer

Sólo por tu sexo.

- Comentar la poesia

6. COOPERACIÓ I ASSOCIACIONISMES: ELS SINDICATS

La llibertat d'associació està garantida per l'art. 20 de la Declaració Universal dels Drets Humans en els següents termes:

1. *Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.*
2. *Ningú no podrà ser obligat a pertànyer a una associació.*

El Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics contempla la llibertat d'associació en el seu article 22, incís 1, de la següent manera: *Tota persona té el dret a la llibertat d'associació amb altres persones, incloent-hi el dret a crear i formar part dels sindicats laborals per la protecció dels seus interessos.*

Un sindicat és una associació formada per defensar els interessos econòmics i socials dels seus membres, que solen cooperar en objectius comuns. El terme és aplicat a les associacions obreres, però també pot referir-se als camperols, o a les agrupacions d'empresaris per la defensa dels seus interessos, així com a organitzacions d'estudiants.

Els sindicats en general, negocien en nom dels seus afiliats (negociació col·lectiva) els salaris i condicions de treball (jornada, descansos, vacances, llicències, capacitació professional, etc.), donant lloc al contracte col·lectiu de treball. El sindicat té com a objectiu principal el benestar dels seus membres i generar, mitjançant la unitat, la suficient capacitat de negociació com per establir una dinàmica de diàleg social entre el que lloga i els treballadors. La llibertat sindical dels treballadors per crear, organitzar, afiliar-se, no afiliar-se o desafiliar-se a sindicats, lliurement i sense ingerències de l'Estat, és considerada com un dret humà bàsic.

A la Catalunya actual els sindicats més coneguts són Comissions Obreres (CCOO), que és el primer sindicat en nombre d'afiliats i de representants sindicals, i la Unió General de Treballadors (UGT). Aquestes organitzacions representen prop del 90% dels treballadors afiliats de tot tipus de sectors, amb centenars de milers d'afiliats.

Activitat 6.1. Objectius dels Sindicats

De la llista següent digues quins són objectius sindicals, quins no i per què:

- a) Dignificar les condicions de vida dels treballadors i treballadores.
- b) Preveure un salari just.
- c) Procurar que les condicions de treball no afectin la salut dels treballadors.
- d) Vetllar que hi hagi descansos i vacances suficients.
- e) Crear els elements de protecció necessaris quan les tasques que executen les persones així ho requereixin.
- f) Seients adequats i confortables, aire fresc, bona il·luminació, serveis sanitaris nets.

- g) Exigir lleis que protegeixin contra acomiadaments injusts.
- h) Supervisar que els governs siguin justos en les seves polítiques econòmiques i socials.

Activitat 6.2. Trets d'un sindicat

Justifica les següents afirmacions tot explicant el per què. El sindicat ha de ser:

- Lliure
- Independent
- Democràtic
- Participatiu
- Unitari
- Responsable
- Realista
- Solidari

7. LLIBERTAT DE REUNIÓ I D'EXPRESSIÓ

El dret de reunió és la llibertat que permet que un grup de persones es trobin, pacíficament i sense armes, per a qualsevol finalitat lícita i conforme a la llei. Es considera una llibertat política i un dret humà de primera generació. És el reconeixement del pluralisme polític i de la llibertat d'expressar les pròpies opinions i està relacionat amb el reconeixement del dret a expressar opinions, escoltar les alienes i obrar en conseqüència.

La llibertat d'expressió és el dret de tot individu a comunicar idees lliurement, sense censura. És un dret fonamental recollit a l'article 19è de la Declaració Universal dels Drets Humans, i la majoria dels sistemes democràtics també l'assenyalen.

La llibertat d'expressió es va originar durant la Il·lustració. Per filòsofs com ara Montesquieu, Voltaire i Rousseau la possibilitat de dissentir fomentava l'avanç de les arts i les ciències i l'autèntica participació política.

Activitat 7.1. Beatriz

"Llibertat és una paraula enorme. Per exemple, quan acaben les classes, es diu que tenim llibertat. Mentre dura la llibertat, em passejo, jugo, no cal estudiar. Es diu que un país és lliure quan una dona qualsevol o un home qualsevol fan el que volen. Però, fins i tot, els països lliures tenen coses molt prohibides. Per exemple, matar. Això sí, es poden matar mosquits i escarabats, i també vaques per fer carn a la brasa. També està prohibit robar, encara que no és greu quedar-se amb el canvi quan la Graciela, que és la meva mare, m'envia a comprar. Igualment, està prohibit arribar tard a l'escola, encara que en aquest cas cal fer una nota, millor dit, l'ha de fer la Graciela, justificant el per què. Així en diu la mestra: un justificant, justificat.

Llibertat vol dir moltes coses. Per exemple, si algú no és a la presó, es diu que està en llibertat. Però el meu papà és a la presó i es troba a Llibertat, perquè així es diu la presó on hi és fa ja molts anys. L'oncle Rolando diu que això és un sarcasme. Un

dia li vaig explicar a la meva amiga Angèlica que la presó on està el meu pare es diu Llibertat i que l'oncle Rolando havia dit que era un sarcasme i a la meva amiga Angèlica li va agradar tant la paraula que quan el seu padrí li va regalar un gosset li va posar de nom Sarcasme. El meu papà és un pres, però no perquè hagi matat o robat o arribat tard a l'escola. Graciela diu que el papà està en llibertat, o sigui està pres, per les seves idees. Sembla que el meu papà era famós per les seves idees. Jo també de vegades tinc idees, però encara no sóc famosa. Per això no estic a Llibertat, o sigui que no estic presa”.

Benedetti, Mario. "Beatriz (Una paraula enorme)" de *Primavera con una esquina rota*.

- Com juga l'autor amb les paraules?
- En què consisteix el sarcasme del qual parla l'oncle Rolando?
- A quins tipus de llibertats fa referència el text?

Activitat 7.2. Cites sobre la llibertat d'expressió

Tria la cita que més t'agradi i comenta-la en unes cinc ratlles. Tothom llegirà el comentari de la cita que ha escollit.

- "El primer element de la llibertat individual és la llibertat d'expressió, el dret a expressar i comunicar idees, distingint-nos de les bèsties irracionals del camp i el bosc; el dret a recordar als governs els seus deures i obligacions i, sobretot, el dret a afirmar la nostra pertinença i lleialtat a la classe política, a la societat, als homes amb els quals compartim la nostra terra, el nostre patrimoni i el futur dels nostres fills". Robert Kennedy
- "Gràcies a la llibertat d'expressió, avui ja és possible dir que un governant és un inútil sense que ens passi res. Al governant tampoc". Jaume Perich
- "Proclamo en veu alta la llibertat de pensament i mori el que no pensi com jo". Voltaire
- "Totes les dictadures, de dretes i d'esquerres, practiquen la censura i usen el xantatge, la intimidació o el suborn per controlar el flux d'informació. Es pot amidar la salut democràtica d'un país avaluant la diversitat d'opinions, la llibertat d'expressió i l'esperit crític dels seus diversos mitjans de comunicació". Mario Vargas Llosa
- "No estic d'acord amb el que diu, però defensaria fins a la mort el seu dret a dir-ho". Voltaire
- "Què és la llibertat d'expressió? Sense la llibertat d'ofendre, aquella deixa d'existir". Salman Rushdie
- "Mentre no escrigui sobre el govern, la religió, la política, i altres institucions, sóc lliure d'escriure qualsevol cosa". Pierre Augustin Beaumarchais

Activitat 7.3. Comenta una d'aquestes imatges

* * *

Evidentment a la pel·lícula hi ha molts altres temes, que es poden explorar en els manuals de Filosofia 3/18 *Recerca filosòfica i Ètica i convivència*, que es poden baixar gratuïtament de la xarxa des de www.grupiref.org

PER ACABAR

ACCIÓ

Una tasca d'informació i d'interiorització de certes actituds és necessària per comprendre i poder prendre decisions personals i orientar la pròpia vida, però no n'hi ha prou. Cal passar a l'acció. Si ens hem convençut d'alguna cosa al llarg del visionat de la pel·lícula i del treball posterior, cal que en quedi constància i que es mostri, perquè els altres se n'aprofitin. Aquesta tasca es portarà a terme com a cloenda i com a avaluació parcial.

Serà una tasca que farem entre tot el grup-classe per donar-nos també una nova oportunitat d'interrelacionar-nos, perquè creiem que una educació per la ciutadania ha de posar èmfasi en les activitats que portin a sentir la necessitat de relacionar-se i treballar plegats.

En el cas de la pel·lícula que ens ocupa proposem de **fer una campanya** de conscienciació sobre algun dels aspectes tractats. Es tracta de pensar què podem fer per tal de despertar el interès i la reflexió sobre algun dels temes que com a grup ens ha interessat. Pot ser des d'un concurs de fotografia, escriure un article a la revista del centre o una carta als lectors d'un diari o fer un eslògan, crear un còmic, etc.

Caldrà posar-se d'acord, preveure el calendari i el producte final.

AVALUACIÓ

1. La millor activitat ha estat...
2. El més interessant ha estat...
3. El que més he valorat és
4. El més divertit o suggerent ha estat...
5. M'hauria agradat més si...
6. Què he après?
7. De què em servirà el que he après?

PER ANAR MÉS ENLLÀ

BIBLIOGRAFIA

GORKI, M. *La mare*. Ed. 62, El cangur 53, Barcelona, 1980.

GUINZBURG, N. *Vocabulari Familiar*. Proa a tot vent 280, Barcelona, 1990.

ROGERS, C. R. *El matrimonio y sus alternativas*. Ed. Kairós, Barcelona, 1976.

FILMOGRAFIA

Mery per sempre, M. Risi, 1989. L'enfrontament entre joves d'una presó a Sicília i l'actitud del professor de literatura serveixen de base per construir un film neorealista.

Un lugar llamado Milagro, R. Redford, 1987. Resistència i rebel·lió d'un camperol xicano, a qui s'uneix tota la comunitat, contra uns empresaris que volen construir una urbanització de luxe a la zona.

Mi hermosa lavandería, S. Frears, 1985. A partir d'una relació sentimental, descobrim un Londres multiracial. Indirectament s'explica un procés d'integració d'una comunitat pakistanesa.

La vega, S.M. Eisenstein, 1924. Retrat d'una cruenta lluita d'uns obrers contra els amos, la policia i l'exèrcit. Una joia cinematogràfica.

Confidencias por confidencias, P. Thomas, 1978. Crònica d'una família parisenca amb tots els tics que se li suposen. Vol ser una crítica general a la institució familiar.